

Altres actes a l'UCE

Cementiri de Prada. 2019

Homenatge a Pompeu Fabra

Jordi Mir i Parache, documentalista de Pompeu Fabra

Bé, tornem a ser aquí. Bona tarda a tots.

Dir-vos alguna cosa des d'aquest punt em sembla, als que estem aquí aplegats, bastant inútil. Voldria recordar simplement uns fets que són segurament els que ens apleguen d'una manera determinada. Tots sabem que Fabra és la llengua i que la llengua és la nació. I per tant, amb això sol ja sabem què pensem, perquè hi som i a què hi venim. Hi venim com una obligació moral que tenim tots els que formem part dels Països Catalans a retre homenatge, cada vegada que hi ha una oportunitat, a Pompeu Fabra en aquest lloc sagrat. M'he permès en un article que he fet darrerament qualificar aquest espai com l'altar permanent de Pompeu Fabra. És un altar en tant que molta gent s'hi aboca, s'hi avé a posar-se al davant. És d'una manera continuada que aquests fets es produeixen al llarg de l'any en diverses ocasions i cada vegada, d'una manera més massiva diguem-ne. Per tant, vol dir que el nostre poble té consciència de la transcendència que té el fet de tenir Fabra en terra catalana, present i com a exemple permanent també de la nostra catalanitat i de la nostra identitat. És a dir, ratifico que tot el que deia. Ja ho sabem i per tant, deixeu-ho per dit. Ara, que siguin els altres companys d'arreu dels Països Catalans els que ens diguin la seva impressió. Bona tarda.

**Antoni Pol i Solé, expresident de la Societat Andorrana de Ciències,
pel Principat d'Andorra**

Record i reivindicació de Fabra

El record i la reivindicació de Pompeu Fabra i Poch, avui, continuen tenint sentit, per una raó fonamental.

Pompeu Fabra i Poch, amb totes les contradiccions com a persona que se li puguin trobar, és el símbol principal de la catalanitat, per ser el forjador de la unitat de la llengua.

Aquest gran llegat de modernització de la llengua, que ha permès, confirmat i reforçat la seva unitat, malgrat les seves diferents expressions territorials, ens ha projectat cap al futur amb un impuls vigorós, a desgrat dels que l'han volgut, la volen i la voldran minoritzar.

Recordant-lo aquí, avui en l'homenatge que la Universitat Catalana d'Estiu li fa cada any a l'agost a Prada del Conflent, ens recordem que la unió, que no unitat, ha estat, és i serà necessària per assolir el relleu necessari per a sobreviure en un món cada dia més immens.

Els Països Catalans, són, som, una realitat lingüística i cultural irrefutable. I malgrat el Mestre no va mai utilitzar aquesta expressió, apareguda el 1881, la seva referència queda implícita en la unitat de la llengua.

Però ens cal mantenir i desenvolupar, per a ser sostenibles, una unió des de la diversitat territorial i la pluralitat nacional, que permetin que la catalanitat pugui ser alhora contingut i continent de l'andorranitat i l'algueritat, però també de la valencianitat, la balearitat i la catalunyat arribat o volgut el cas.

La modernització feta per Pompeu Fabra i Poch ens permet de continuar-lo reivindicant, setanta-un anys després de la seva mort, i aquesta no pot ser sinó i altrament que activa i no passiva, si no volem desmerèixer el símbol de tots, acceptat i necessitat per tots.

I aquesta activa reivindicació fa que Andorra, a través de la Societat Andorrana de Ciències, s'afegeixi a la proposta sorgida a l'UCE, de fa un any de la veu de Ramon Gual i Batlle, d'unir el nom de Fabra al del *Diccionari general de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans.

Joaquim Monclús i Esteban, per la Franja de Ponent

Molt bona tarda.

Primer hem de dir que la unitat de la llengua a la Franja, des d'un principi sempre ha estat molt clara.

L'any passat, amb motiu de l'any Pompeu Fabra a Calaceit (Franja de Ponent) se li va dedicar un gran homenatge.

També us he de dir que jo, cada vegada que sóc aquí, quan venen alguns companys de La Franja, el primer que em demanen és anar a veure la tomba. L'any passat vaig venir dues vegades, fora de tal dia com avui. Per què? Perquè saben que aquí està enterrat, saben el que representa i saben que la unitat de la llengua ha de ser sempre segura i constant.

Visca els Països Catalans.

Molt bona tarda.

Antoni Torre, per l'Alguer

Bona tarda.

Com sabeu l'Alguer és la part més perifèrica dels Països Catalans. I aquí es posa la muralla de l'Alguer i mira cap de la casa i tira una línia recta, pots dir que arriba directament a Catalunya. Exactament a Barcelona. Aquest fil no és sol aquestes dues terres, des d'un punt de vista geogràfic, però qui uneix efectivament aquestes dues terres és la llengua. La nostra llengua comuna. Avui, gràcies al treball enorme que ha fet Pompeu Fabra, també la nostra varietat catalana de l'Alguer, té la dignitat de poder permetre d'intercanviar amb tota la resta dels Països de llengua catalana. I si poguéssim fer un exercici de tirar tantes línies que uneixen les diverses realitats del país català, traçaria una enorme xarxa, que és la xarxa de la nostra comuna llengua. I gràcies a aquest treball enorme, avui a l'Alguer tenim la possibilitat que moltes associacions hi poden treballar per fer classes d'alguerès, de la varietat catalana de l'Alguer. Així que tenim tanta gent que avui sap escriure i pot comunicar amb la resta dels Països Catalans. Doncs nosaltres, sobretot nosaltres que som una llengua tan perifèrica i que som un miracle, així com deies tu aquest matí, Catalunya és un miracle, l'Alguer és un miracle enorme des d'un punt de vista lingüístic. I repeteixo encara, nosaltres tenim un gran deute amb Pompeu Fabra, perquè ens permet avui, no sols parlar, sinó també comunicar per escrit entre tots els països.

Gràcies.

Catalina Amengual i Ripoll, per les Illes Balears

Bé. Bon dia.

En primer lloc és un plaer per a mi parlar ara i aquí i començaré, com no ho podia fer d'una altra manera —proporcional al temps que he tengut per plantejar-me una mica com parlar ara— fent una citació d'autoritat d'un gran professor que admiro molt de la meua universitat, que és el doctor Damià Pons, que sempre explica que anar als cementeris, és una història. És com recórrer tota la història d'un poble i pens que això lliga amb allò que vull dir, que és el gran pes simbòlic de tots i cada un de nosaltres aquí presents,

perquè ara –bé, jo encara sóc molt jove- però acudint a diversos congressos he pogut veure que, tot i que la feina de Fabra està molt consolidada, encara hi ha llocs arreu, a Mallorca hi ha gonelles, a València hi ha els blaveros, si no m'equivoc, que encara no acaben d'acceptar ben bé aquesta unitat. I jo em pensava que això, fins i tot entre filòlegs, no passava, però he pogut experimentar que sí que passa. I aleshores crec que ser aquí ara, és necessari i important, per pensar que allò que importa és fer un projecte junts, no? I tot i que hi hagi diferències entre tots els catalans, crec que és important recordar el projecte de fer una llengua comuna, per poder tenir un país comú, no?

I vaja, això és tot allò que volia dir.

Jordi Gensane, per la Catalunya Nord

Bon dia.

Aquí és Catalunya. Si el senyor Pompeu Fabra ha pogut fugir del franquisme, per això ha quedat a Catalunya. Catalunya Nord és Catalunya. És la nostra terra també. Tenim la mateixa terra. Això també continua fins avui, hi ha una solidaritat entre Catalunya Nord i Catalunya Sud.

Just abans del primer d'octubre, les urnes, on eren? Pot ser que eren aquí. Potser l'enemic de cap al sud, cap a l'oest, no s'ha adonat que hi havia catalans. Veien francesos i realment també hi ha catalans aquí.

Potser el fet que sigui aquí, ha creat gèrmens que fan que la catalanitat ha continuat. Hi ha gent que potser parlaria millor que jo, com el senyor Ramon Gual que ens ha mostrat els seus vídeos, que ensenyen com s'ha passat la cosa a l'època.

Hi ha hagut coses. Gent que aquí han estat acollits, han creat un grup. Hi ha nord-catalans que els han ajudat des de l'inici, no era tothom, sempre hi ha hagut aquest ajut, sempre aquesta unitat entre el nord i el sud, que continua fins avui. Fins i tot, si la llengua sembla molt afeblida aquí, però sempre hi ha gèrmens, no cal perdre l'esperança. Sempre mirem el que passa al sud.

Gràcies per escoltar-me.

Josep Alapont i Martí, pel País Valencià (Catarroja, València)

Bona vesprada a tots i a totes. És un honor per a mi poder adreçar-me a vosaltres en un espai tan emblemàtic com aquest, davant de la tomba de Pompeu Fabra, a Prada. Jo soc valencià i la meua llengua és la llengua catalana. És la primera volta que vinc a la Universitat Catalana d'Estiu i en pocs dies ja ho he pogut constatar: la unitat lingüística i cultural de tots els territoris que integren els Països Catalans és una realitat irrefutable. A València, malauradament, encara n'hi ha molts que ho dubten i la menystenen; n'hi encara altres que, si bé no en dubten, se la miren recelosos i no mouen ni un dit per estimular-la, enfortir-la o simplement dotar-la d'espais per fer-la viable. La manca de reciprocitat entre els tres canals de ràdio i televisió principals en llengua catalana, TV3, IB3 i À Punt, per exemple, és una vergonya. Realitat irrefutable, per tant, però també fràgil —o “amençada i difícil”, com deia en Carner. És així que, des de la

meua humil condició d'estudiant i mer usuari de la llengua que Pompeu Fabra va codificar amb rigor i prou flexibilitat com perquè tots els seus parlants s'hi pogueren identificar, només puc expressar, ara i ací, el meu ferm compromís a fer per crear aquesta realitat en tots els espais on d'ara endavant em siga permès actuar. És el mínim que podria fer davant del llegat del Mestre. Moltes gràcies.

Joan Talarà i Gilabert, president de la Diputació de Lleida

Bona tarda. Moltes gràcies.

També és un honor per mi, evidentment, estar aquí al costat a la tomba del mestre Fabra i més com a filòleg que sóc. Mireu, si avui en dia, en ple segle XXI, tenim una llengua, si tenim un país, no és pas per casualitat. No és pas per atzar, sinó perquè hi ha hagut persones que han treballat. Persones que han treballat perquè avui encara puguem gaudir d'aquesta identitat. El fet que existeixi aquest sentit d'unitat identitària, aquest sentiment de país, és possible justament perquè hi hagut persones com el mestre Fabra, i al seu costat polítics de la talla de Prat de la Riba i entitats com la Mancomunitat de Catalunya o l'Institut d'Estudis Catalans, que van fer possible que hi hagués un model lingüístic que ens servís per a tot el territori. I això crec que és fonamental. Mireu, i vull creure que al mestre Fabra li agradaria, us explicaré una petita anècdota. Una anècdota que té a veure amb una altra persona propera al mestre Fabra -també un lleidatà i així escombria cap a casa- amb qui tenien una bona relació i que voldria reivindicar aprofitant avui que som aquí, que és el també mestre, el músic Enric Granados. Enric Granados i Fabra tenien eren amics, com us deia. De fet compartien l'afició per l'excursionisme. Tots dos anaven a la recerca pel territori. El mestre Fabra buscava paraules i Enric Granados anava a buscar músiques. Una vegada, i s'adiu molt amb aquest tros dels Països Catalans que ens trobem, van sortir des de Núria a fer una excursió i es van acabar perdent i en la seva pèrdua van acabar arribant a un poble de la Catalunya Nord, a Toés si no m'equivoco. Els van portar fins allà i la cosa va acabar amb una festa, una gran festa, perquè la gent del poble els va acollir i Enric Granados es va posar al piano i tots plegats van començar a cantar.

I aquesta anècdota ens serveix per explicar-vos que, de vegades, hi ha personatges com Enric Granados que l'espanyolitat ha reivindicat molt com a seu, per la música que havia fet. Però també té en el seu repertori grans cançons plenes de catalanitat, que moltes vegades no hem volgut escoltar o no escoltem perquè la visió que tenim de la seua música passa sempre per aquelles composicions que estan més relacionades amb el folklore d'Espanyol. Però n'hi ha altres, cançons com "Liliana" o com "Follet", que són clarament arrelades a la terra i que cal que reivindicuem. Crec que el país el fem tots. I com deia Fabra "l'optimisme és una manera també de ser patriota", però no n'hi ha prou amb l'optimisme, cal gent treballant. Com us deia al principi, aquest país no l'ha fet l'atzar, l'ha fet la gent que ha treballat moltíssim per tirar-lo endavant, els polítics, la societat civil, tots hem d'anar a la una. Tots hem d'anar a l'una per conservar la llengua, per conservar el territori, en la seva plenitud, però també per començar-lo a alliberar, començant si convé per la nostra terra, la terra meua, que és Catalunya. Moltes gràcies.

**Jordi Casassas i Ymbert, president del Consell Rector
de la 51a UCE i de l'Ateneu Barcelonès**

Bona tarda.

Ja porto, ara no sé quants anys fa, fent aquest paper diguéssim com a rector, president-rector i hem fet parlaments diversos. He de dir que aquest any estic més emocionat, si pot ser que mai, pels parlaments dels Països Catalans. Però és possible que sigui també per la sensibilitat del moment i pel record que avui ens han estimulat el Ramon Gual, amb la fotografia del Jordi Cuixart i del Jordi Sánchez aquí, fa dos anys fent aquest paper, aquest discurs aquí.

Aleshores això, el que em porta a dir és el que he dit en diverses ocasions, el tema de la llengua és evident, no? Però el tema de la construcció d'una Catalunya moderna, el tema de la institucionalització, el tema de l'esport com a sociabilitat, el tema de l'organització de la joventut, com una forma d'agafar des de la base a la gent, per poder-la convertir en ciutadans democràtics, que és un dels grans temes que tenim en el Mediterrani, que Fabra i gent com Fabra van emprendre bé, no?

Però aquest any el que us he de dir és que, el que sento és una profunda ràbia. I sento una ràbia, avui en parlava, perquè Fabra ens identifica el tema de la barbàrie franquista, acabant amb un país, amb un país que funcionava. En aquest sentit, com que ahir en parlàvem i avui d'una altra manera n'hem tornat a parlar, abans-d'ahir em sembla, n'hem parlat aquests dies en diverses ocasions, jo penso que aquesta oportunitat de recordar al gran mestre de la llengua, és el que em fa a mi recordar, amb una ràbia profunda ho torno a repetir, un règim que en el que fa al sud dels Pirineus, ens ha retardat un creixement extraordinari que teníem, més de quaranta anys, molts més de quaranta anys, perquè la democràcia actual és filla directa dels mateixos protagonistes del franquisme. I per tant en aquest sentit, odi profund a tot això que ens ha retardat i odi profund a tot això que ens ha ajudat a vegades a separar els diferents països, que ha estimulat la separació de les diferents parts dels Països Catalans. Per això en aquest cas, jo penso que el record de Fabra és un record més instrumental que mai i que l'hem d'utilitzar amb ràbia. Jo penso que ara ho hem d'utilitzar amb ràbia. Ahir teníem el discurs del president Torra, que d'una manera o altra el que feia era dir "no ens acovardim". I no ens hem d'acovardir, perquè ell tampoc es va acovardir. I ell i com tants altres, ells, van donar molt. Com ara els que tenim a la presó i a l'exili, que han donat molt perquè aquest projecte semblava que havia de, ja, ja, demà passat, no! És necessari aquest tipus de sacrifici perquè no s'aturi i després anirem fent entre tots. Per tant, gràcies mestre Fabra per tot plegat.

Bona tarda.